

Axborotlashgan Jamiyatda Mafkuraning Ahamiyati

Yuldasheva Dilorom¹

Annotatsiya: Mazkur maqola axborotlashgan jamiyatda mafkuraning ahamiyatini o'rganadi. Mafkura, insonlar va jamiyatlar o'rtasidagi munosabatlarni shakllantirishda va ijtimoiy, siyosiy tizimlarda muhim rol o'ynaydi. Axborot vositalarining rivojlanishi, internet va ijtimoiy tarmoqlarning keng tarqalishi mafkura shakllanishini tezlashtiradi va uning ijtimoiy birlikni mustahkamlashdagi o'rnini kuchaytiradi. Shuningdek, maqolada axborotlashgan jamiyatda mafkuraning salbiy ta'sirlari, masalan, manipulyatsiya va dezinformatsiya kabi muammolar ham muhokama qilinadi. Maqola, axborot va mafkuraning jamiyatni qanday shakllantirishini va bu jarayonlarni boshqarish zarurligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Axborotlashgan jamiyat, mafkura, ijtimoiy birlik, siyosiy mafkura, axborot vositalari, manipulyatsiya, dezinformatsiya, ta'lim, kommunikatsiya, jamiyat qadriyatlar.

Axborotlashgan jamiyatda mafkura, insonlarning dunyoqarashi, qadriyatlar va ijtimoiy xulq-atvoriga ta'sir ko'rsatadigan muhim omil sifatida ajralib turadi. Bu davrda ma'lumot va axborotning keng tarqalishi, ommaviy kommunikatsiya vositalarining rivojlanishi, global aloqalar va ijtimoiy tarmoqlarning keng tarqalishi mafkura shakllanishi va tarqalishining yangi shakllarini yaratdi. Mafkura jamiyatni birlashtiruvchi, uning qiymatlarini ifodalovchi va hayotga bo'lgan munosabatlarni yo'naltiruvchi kuch sifatida ishlaydi. Mazkur maqolada, axborotlashgan jamiyatda mafkuraning ahamiyati, uning ta'siri, hamda hozirgi zamon mafkurasining jamiyatda qanday o'rin tutishi muhokama qilinadi.

Mafkura tushunchasi va uning ahamiyati: Mafkura — bu odamlarning dunyoqarashi, qadriyatlar tizimi, va jamiyatdagi ijtimoiy, siyosiy va iqtisodiy jarayonlarga nisbatan yondashuvlar to'plamidir. Mafkura, har bir jamiyatda turli shakllarda namoyon bo'lib, insonlar o'rtasidagi munosabatlarni tashkil etadi, ular uchun turli masalalarga qarashlarni shakllantiradi. Axborotlashgan jamiyatda esa mafkura axborot vositalari, internet, ijtimoiy tarmoqlar va yangi texnologiyalar orqali tezda tarqalib, har bir insonning fikrini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Axborotlashgan jamiyatda mafkura ijtimoiy xulq-atvorni shakllantirish va ijtimoiy birlikni mustahkamlashda katta ahamiyatga ega. Quyidagi jihatlarni ko'rib chiqish mumkin. Axborotlashgan jamiyatda axborotning tez tarqalishi mafkuraning tez o'zgarishiga olib keladi. Internet va ijtimoiy tarmoqlar orqali turli ma'lumotlar va g'oyalar jahonning har qanday burchagiga yetib boradi. Bu jarayon, bir tomondan, yangi va ilg'or fikrlarni keng tarqatishga imkon bersa, boshqa tomondan, noto'g'ri yoki manipulyatsiya qilingan ma'lumotlar tarqalishiga ham sabab bo'lishi mumkin.

Axborotlashgan jamiyatda mafkura siyosatni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Siyosiy mafkura, davlatning siyosiy yo'nalishlarini va aholi orasidagi munosabatlarni belgilab beradi. Yangi axborot vositalari va raqamli texnologiyalar siyosiy mafkurani yanada kuchaytirishi, aksincha, unga qarshi bo'lgan qarashlarni tarqatish imkonini beradi. Bu jarayon ijtimoiy muammolarni keltirib chiqarishi yoki jamiyatda yangi siyosiy yondashuvlarni ilgari surishi mumkin. Jamiyatda birlashish va umumiy maqsadga erishish uchun mafkura katta ahamiyatga ega. Axborot vositalari orqali umumiy g'oyalar va qadriyatlar tarqatish, ijtimoiy birlashuvni kuchaytirish, shuningdek, jamiyatdagi turli guruhlar o'rtasidagi farqlarni kamaytirish mumkin. Mafkura ijtimoiy adolat, tenglik va erkinlik kabi qadriyatlarini targ'ib qilishda ham muhim rol o'ynaydi. Ta'lim mafkura shakllanishida asosiy omil hisoblanadi. Axborotlashgan jamiyatda ta'lim texnologiyalari va onlayn resurslar yordamida, yosh

¹ SamDTU Ijtimoiy va gumanitar fanlar kafedrasida

avlodga zamonaviy g'oyalar va falsafalarni yetkazish imkoniyati yaratildi. Bu, o'z navbatida, jamiyatning kelajagi uchun yangi fikr va qarashlarni shakllantiradi. Hozirgi kunda axborot va ta'lim tizimlari jamiyatdagi mafkura o'zgarishlarining muhim omili bo'lib qolmoqda. Axborotlashgan jamiyatda mafkura faqat ijobiy emas, balki salbiy ta'sirlarga ham olib kelishi mumkin. Misol uchun: Internet va ijtimoiy tarmoqlarda noto'g'ri yoki manipulyatsiya qilingan axborotlar tez tarqalishi mumkin. Bu esa jamiyatda noaniqlik, adashgan fikrlar va zararli qarashlarning shakllanishiga olib keladi. Katta axborot kompaniyalari va hukumatlar tomonidan ma'lumotni boshqarish va nazorat qilish mafkuraning erkin rivojlanishiga to'sqinlik qilishi mumkin. Bu, o'z navbatida, aholi orasida yagona qarashlarning shakllanishiga olib keladi va demokratik jarayonlarga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Axborotlashgan jamiyatda mafkura juda katta ahamiyatga ega, chunki u nafaqat jamiyatning ijtimoiy, siyosiy va iqtisodiy tuzilmasini shakllantirishda, balki shaxslarning fikrlash va hayotga bo'lgan munosabatlarini o'zgartirishda ham katta rol o'ynaydi. Yangi texnologiyalar va kommunikatsiya vositalarining rivojlanishi bilan, mafkura shakllanishi va tarqalishi yanada tezlashgan va murakkablashgan. Shu bilan birga, axborotlashgan jamiyatda mafkuraning salbiy ta'sirlari, manipulyatsiya va dezinformatsiya kabi muammolarni ham e'tiborga olish zarur. Shuning uchun, mafkura va axborotning oqilona va mas'uliyatli tarzda boshqarilishi jamiyat barqarorligini saqlash va rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega.

